

ISSN 2313-8211

**ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ:
*наукові нотатки***

**ACCOUNTING, ECONOMICS,
MANAGEMENT:
*scientific notes***

**Міжнародний збірник наукових праць
International collection of scientific papers**

Випуск 1 (5)

Частина 2

Issue 1 (5)

Part 2

**Луцьк 2015
Lutsk 2015**

УДК 657.338.658

JEL M 00

ББК 65.052

О 14

ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки /
Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1 (5). Частина 2 /
відпов. ред. І.Б. Садовська. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ , 2015 . –
С. 1-608.

ISSN 2313-8211

Збірник наукових праць містить результати наукових досліджень з питань обліку, економіки та менеджменту, що спрямовані на перспективи розвитку економічних наук в умовах глобалізації економіки.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 20767-10567 Р від 22.05.2014 р.*

Міжнародний збірник наукових праць з 2014 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre. Paris, France).

Міжнародний збірник наукових праць в 2014 році включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз: Російський індекс наукового цитування (РІНЦ), Російська наукова електронна бібліотека (eLIBRARY.RU).

Редакційна колегія: головний редактор – к.е.н., професор Садовська І.Б. (Україна);
відп. редактор – к.е.н., доцент Бабіч І.І. (Україна); д.е.н., професор Аверіна О.І. (Росія);
д.е.н., професор Бессонова О.А. (Росія); д.е.н., доцент Вегера С.Г. (Білорусь); д.е.н.,
професор Голян В.А. (Україна); к.е.н., доцент Голячук Н.В. (Україна); д-р, професор
Димитров С.С. (Болгарія); к.е.н., доцент Жураковська І.В. (Україна); д-р Гжегож
Зайонц (Польща); к.е.н., доцент Зеленко С.В. (Україна); д-р Дорота Казмерчак-Пеу
(Польща); д.юр.н., професор Конабаєв О.К. (Казахстан); Легенчук С.Ф., д.е.н., професор
(Україна); Левицька С.О., д.е.н., професор (Україна); д.е.н., доцент Макарова В.І. (Росія);
д.е.н., професор Малік М.Й. (Україна); к.е.н., доцент Мальцевич Н.В. (Білорусь); д.т.н.,
с.н.с. Моксєв В.В. (Росія); д.е.н., доцент Морозова Н.І. (Росія); к.е.н., доцент
Московчук А.Т. (Україна); к.е.н., доцент Нагірська К.Є. (Україна); к.е.н., доцент
Нужна О.А. (Україна); к.е.н., доцент Петрова О.О. (Росія); к.е.н., доцент
Писаренко Т.М. (Україна); Правдюк Н.Л., д.е.н., професор (Україна); к.е.н., доцент
Савош Л.В. (Україна); к.е.н., доцент Семенишена Н.В. (Україна); к.е.н., доцент
Сєкачова В.М. (Росія); к.е.н., доцент Сидоренко Р.В. (Україна); к.е.н., доцент Сушко Т.І.
(Білорусь); к.е.н., доцент Талах Т.А. (Україна); к.е.н., доцент Ткачук І.М. (Україна);
к.е.н., доцент Тлучкевич Н.В. (Україна); д-р Хенрік Федевіч (Польща); к.е.н., доцент
Чудовець В.В. (Україна); к.е.н., доцент Шарінов Д.Г. (Таджикістан); к.е.н., доцент
Шестакова І.М. (Росія); д.е.н., професор Шешукова Т.Г. (Росія).

Головний редактор:

к.е.н., професор І.Б. Садовська

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових праць.
Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки, 2015

Наталія Сологуб, Ольга Материнська Організація та методичні підходи аналізу фінансового стану підприємства	454
Карина Султанова Совершенствование системы бюджетирования в целях формирования единого информационного базиса управления денежными потоками	460
Алла Тендюк, Надія Мних Оцінка товарної політики страхової компанії	469
Максим Терещенко Забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємств	477
Надія Ткаченко Відображення обліку виплат працівникам відповідно до норм П(С)БО 26	484
Вікторія Томишинець, Світлана Олійник Дебіторська заборгованість, сутність та причини виникнення	492
Олеся Тоцька Новозавітні грошові одиниці у фокусі української гривні	497
Марина Третьякова Влияние информационных технологий на управление экономическими системами	504
Євгенія Фастовець Організація відділу кадрів як структурного підрозділу підприємства	512
Роман Фик Міжнародний досвід ведення обліку у бюджетних установах	519
Андрій Харенко, Валентин Бобко Особливості виробництва та агромаркетингу зернових культур в аграрних підприємствах Уманського району	526
Ірина Хомин Проблема ценового регулювання на аграрному ринку України	534
Ірина Хуторненко Учет и распределение косвенных расходов в сельскохозяйственных организациях	543
Одарка Чабанюк, Наталія Чиковська Основні засоби в бюджетній установі: визначення сутності відповідно до національних та міжнародних стандартів	552

УДК 322
JEL M 41

Максим Терещенко
Таврійський державний агротехнологічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджені основні тенденції забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємств, визначені нові підходи до підвищення платоспроможності підприємства.

Ключові слова: фінансова діяльність, фінансовий контроль, система управління підприємством, стійка діяльність підприємства.

In the articles investigational basic tendencies of providing of analysis of financial activity of enterprises, the new going is certain near the increase of solvency enterprise.

Keywords: financial activity, financial control, control system by an enterprise, proof activity of enterprise.

В статье исследованы основные тенденции обеспечения анализа финансовой деятельности предприятий, определены новые подходы к повышению платежеспособности предприятия.

Ключевые слова: финансовая деятельность, финансовый контроль, система управления предприятием, стойкая деятельность предприятия.

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Фінансова діяльність – це система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів [1].

У процесі фінансового аналізу широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод

головних компонентів). Використання видів, прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію та методіку аналізу. Перехід до ринкових методів господарювання вимагає здійснення належного контролю за фінансово-економічним станом суб'єктів господарювання з метою запобігання виникнення кризового стану підприємства. В економічній літературі запропоновано наступне визначення: кризовий стан підприємства – це сукупність ситуацій, які збільшують можливість появи неплатоспроможності підприємства, її розміри провокують виникнення загроз із зовнішнього і внутрішнього середовища й можуть привести до руйнування організаційного, економічного і виробничого механізму функціонування [7, с. 65].

Виділяють такі види фінансового контролю:

- Попередній – покликаний запобігати порушенням законів, нераціональному використанню бюджетних та інших коштів, перекрити шляхи іншим порушенням і крадіжкам.

- Поточний – провадиться всіма фінансовими й господарськими органами у процесі використання підприємствами коштів; здійснюється через аналіз, перевірку та обстеження їхньої діяльності.

- Наступний – виконується після надходження доходів чи проведених видатків. У процесі наступного контролю перевіряються: виконання бюджету за доходами і видатками; повнота своєчасного надходження доходів; законність проведення видатків; виявлення порушень фінансової дисципліни, перекручення звітності, зловживання. У результаті вживаються заходи щодо усунення порушень і притягнення винних до відповідальності.

Форми фінансового контролю можна згрупувати наступним чином [1]:

- Ревізія – це форма документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку й звітності, а також, у разі виявлення, спосіб документального викриття нестач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт.

- Перевірка – це обстеження й вивчення окремих ланок фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій, установ.

Наслідки перевірки оформляються довідкою чи доповідною запискою.

Будь-який недолік в прорахунках та недостача засобів в одній сфері діяльності підприємства може порушити ефективність всієї системи діяльності підприємства та не тільки призвести до недоотримання прибутку, а й до збитковості діяльності організації.

Таким чином, перш за все слід зрозуміти, що являє собою фінансовий стан підприємства в усій його багатосторонності та вивчити підходи до його аналізу та оцінки. Адже саме на результатах його аналізу і буде базуватися прийняття рішень по покращенню ефективності діяльності підприємства. У своїй статті “Сутність фінансового стану підприємства” це питання розглядає Т.А. Обушак. Автор запропонував таке трактування цього поняття: фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатності ефективно здійснювати цю діяльність у майбутньому [6, с. 11].

Фінансовий стан підприємства є результатом всіх форм його діяльності як суб’єкта господарювання з одного боку та як результат такої діяльності справляє ключовий вплив у майбутній зміні проявів діяльності підприємства, що формує його подальший поточний стан. Найкраще фінансовий стан підприємства визначається елементами його економічної діяльності: прибутковістю (рентабельністю) роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і обов’язкових відрахувань; наявністю власних фінансових ресурсів (основних і оборотних засобів) не нижче мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і оборотних засобів (власних і позикових); платоспроможністю; ліквідністю [2, с. 110].

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів з метою забезпечення фінансової стійкості, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, сталого розвитку підприємства і ефективності його функціонування. Саме тому оцінка фінансового стану є однією з найважливіших засад

діяльності підприємств, яка надає інформацію стосовно того на якій стадії розвитку і діяльності знаходиться підприємство і які кроки необхідно здійснити для його подальшого процвітання. Система управління підприємством в ринкових умовах повинна враховувати вплив інноваційних факторів, дію конкурентів, невизначеність інформації. Право приватної власності дає можливість використовувати власні підходи до розробки системи управління, яка враховує вплив державних рішень в ринкових умовах.

Як у міжнародній, так і у вітчизняній практиці для аналізу фінансового стану застосовується система абсолютних і відносних показників (абсолютне і відносне відхилення), а також пов'язаних з ними низки фінансових коефіцієнтів, які відображають цілі та інтереси різних користувачів: управлінський персонал підприємства (внутрішній аналіз) та інтереси зовнішніх користувачів – податківців, банки, інвестори, постачальники, аудитори тощо (зовнішній аналіз).

Для оцінки фінансового стану підприємства найважливішими вважаються показники:

- платоспроможності і ліквідності - характеризують фінансові можливості підприємства щодо погашення заборгованості, покриття підприємством позичкових коштів;

- прибутковості – дають можливість порівняти отриманий прибуток з вкладеним капіталом, тобто міру ефективності авансованого у виробництво і реалізацію капіталу;

- ділової активності – характеризує кругообіг засобів підприємства;

- фінансової стійкості – характеризує співвідношення власних і залучених коштів.

Фінансовий стан підприємства може бути стійким, нестійким, кризовим. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про стійкий фінансовий стан. Стійкий фінансовий стан підприємства залежить від результатів виробничої, комерційної і фінансової діяльності.

Незважаючи на велику кількість напрямків спеціалізації фінансів, існує кілька базових принципів, застосованих у всіх областях фінансової діяльності. Так, наприклад, концепція підвищення цінності фірми і важливість комплексного аналізу при прийнятті фінансових

рішень – два принципи, що ніколи не будуть витиснуті новими аналітичними прийомами. Аналіз господарської діяльності будівельної організації сприяє підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню використання основних виробничих фондів і оборотних коштів, здійсненню строгого режиму економії, підвищенню якості роботи будівельної організації.

На кожному підприємстві, незалежно від його розмірів, необхідно планувати і контролювати надходження коштів та їх використання. Таке визначення і коригування грошових потоків дозволяє підвищити платоспроможність підприємства.

Метою планування і контролю потоку коштів підприємства є:

- виявлення необхідних підприємству коштів (власних та залучених);
- визначення власних грошових коштів, у т.ч. вільних;
- порівняння фактичного потоку грошей і планового;
- залучення коштів на кращих умовах;
- оптимальне розміщення вільних грошей;
- прогнозування наслідків і прийняття дій, які б їх попереджували;
- аналіз і оптимізація структури і термінів надходжень і платежів.

Все нами вище перераховане забезпечує платоспроможність підприємства. В умовах ринкової економіки і функціонування підприємств як самостійних суб'єктів господарювання провідна роль відводиться фінансовій діяльності підприємства і фінансовим методам управління, визначенню критеріїв і показників стійкого фінансового стану. Аналіз фінансового стану полягає у вимірюванні співвідношенні витрат і результатів (доходів).

В ринковому середовищі успішно працює підприємство, що має стійкий фінансовий стан, при якому суб'єкт господарювання у своєму розпорядженні має достатньо власних і позикових коштів для фінансування поточних витрат і інвестування розвитку підприємства [4, с. 115].

Головне завдання фінансових служб підприємства – це фінансове управління і фінансове планування, що базується на розрахунках необхідних обсягів фінансових коштів, ймовірних фінансових потоків, розробці найбільш вигідних схем і джерел

фінансування. Фінансовий аналіз має містити в собі чітку картину фінансових втрат і упущених вигод, виявляти фінансові проблеми, теперішні і ті, що можуть виникнути в майбутньому [3]. Сучасні управлінці повинні знати зміст таких понять ринкової економіки, як платоспроможність, ліквідність, кредитоспроможність підприємства, поріг рентабельності, запас фінансової стійкості, ефект цінового важеля, леверидж, ступінь фінансового ризику, небезпека банкрутства та ін., а також методику розрахунку показників, що їх характеризують, та їх аналіз.

Відносні показники оцінки фінансового стану підприємства необхідно порівнювати з:

- аналогічними даними за попередній період;
- аналогічними даними інших підприємств;
- загально визнаними нормами;
- кращими зразками.

Першочергові завдання аналізу фінансового стану:

- виявлення забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами і перевірка їх цільового використання;
- оцінка ступеня виконання планових фінансових заходів, програм, плану фінансових показників;
- визначення платоспроможності підприємства і ліквідності балансу;
- оцінка дотримання фінансової, розрахункової і кредитної дисципліни;
- оцінка ефективності використання капіталу;
- оцінка оборотності капіталу;
- оцінка ділової активності підприємства;
- своєчасне виявлення і усунення недоліків у фінансовій діяльності, пошук резервів і можливостей економного, раціонального використання фінансових ресурсів та розробка конкретних заходів щодо втілення їх у виробничий процес.

Отже, відповідно до наведеного вище можна зробити такі висновки. Оцінка фінансового стану – невід’ємна частина економічного аналізу діяльності підприємства, без якого неможливе раціональне ведення господарства будь-якого суб’єкта господарювання. Враховуючи це, фінансовий стан – одна з найважливіших сторін господарської діяльності кожного

підприємства.

Стійке фінансове становище формується в процесі всієї виробничо- господарської або комерційної діяльності підприємства. Однак партнерів та акціонерів підприємства цікавить не процес, а результат, тобто саме показники фінансового стану за звітний період, можна визначити на базі публічної офіційної звітності. Стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, від внутрішніх можливостей ефективно використовувати всі існуючі в його розпорядженні ресурси, так і від зовнішніх умов, до числа яких відносяться податкова, кредитна, цінова політика держави та ринкова кон'юнктура.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: підручник / Г. М. Азаренкова [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/10561127/finansii/finansova_diyalnist_pidpriyemstva_zmist_zavdannya_organizatsiya_finansovoyi_roboti_pidpriyemstvah
2. Барінов В. А. Антикризисное управление: учебное пособие, 2-е изд., перераб. и доп. (ГРИФ) / В.А. Барінов. – М.: ФБК-ПРЕСС. – 2005. – 488 с.
3. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: навч. посібник / В.В. Волінський. – К.: КНЕУ. – 2003. – 408 с.
4. Венгільський О. С. Санація підприємств України / О. С. Венгільський // Міжнародний центр приватизації, інвестицій та менеджменту. – 2002. – Вип.3. – С. 113-136.
5. Кручок С. І. Оцінка фінансового стану підприємств / С. І. Кручок // Фінанси України. – 2002. – №8. – С. 40-47. 6
6. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства / Т.А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 11-15.
7. Погорелов И. С. Анализ деятельности предприятия – должника в процессе банкротства / И. С. Погорелов // Бухгалтерия. – 2002. – №49/1 – С. 64-68.
8. Терещенко О. О. Антикризисное фінансове управління на підприємстві: Монографія / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2006. – 268 с.
9. Фінанси підприємств: Підручник / Під ред. А. М. Поддєрьогіна. – 2-ге вид., перераб. і доп. – К.: КНЕУ, 2005. – 384с.

Автор: Терещенко Максим Анатолійович, к.е.н., доцент кафедри аналізу та контролінгу Таврійського державного агротехнологічного університету, м. Мелітополь, Україна.

Сфера наукових інтересів: економічний аналіз підприємств, забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємств

Зв'язок з автором: aik_tdatu@ukr.net